

A fát kivágták, a kerti kapu sem csikorog már

Beszélgetés Mayer Hella erdélyi származású, Svédországban élő festőművésszel

Kolozsvárról indult, gyerekkora a határnál ért véget, és Stockholmban talált rá igazi önmagára. A művésznőt a kalandvágy és a szerelem vitte a meszesi északra. Mayer Hella kiváló író is lehetett volna, ám „szomjazza” a festést.

– Egyike vagy azoknak a művészeknek, akik a nagyvilágban lelték meg a helyüket, hiszen jelenleg Stockholmban élsz és alkotasz. Nehéz volt elszakadni a szülőhelytől?

– Tizenegy évesen nem merült fel bennem, hogy nehéz volna elszakadni. Egy folyamat állomásaként éltem meg. Hosszú ideig készülődünk a „szakadásra”. Sokáig titok leple alatt sustorogtak róla körülöttem. Ez nem volt különös, akkoriban sok volt az elhallgatott szó, a kódnyelven suttogás és én is hasonlóan titkolóztam a tervekről. Kezdték a feleslegesnek tűnő tárgyakat eladni aprópénzért, elajándékozni, vagyis csöndesen megszabadulni tőlük. Talán ez volt a legszomorúbb. Az otthon megszokott tárgyai, könyvek, fiókban őrzött régi gyerekruhák a fiókkal együtt, a barna könyvespolc, a márványmintás hokedlik lassan eltűntek nagymamám kolozsvári házából. Emlékszem, leültem a földre az üres nappaliban, és megrökönyödve néztem hiányukat. A zilahi lakásban nehezebb volt látni a hiányt, ott legalább egy évig hatalmas faladák és becsomagolt bútorok labirintusában éltünk útra készen. Az ismeretlen vonzott, a jobb világ ígérete. Most már tudom, nehéz volt elszakadni. A gondtalan gyerekkor véget ért, amikor átléptük a határt és jött valami más: kalandos megpróbáltatások sora örömmel, bánatokkal. Már gyerekként is mondogattam magamnak, ha nagyon kínlódtam (többnyire az új közösségekbe a beilleszkedést sinylettem meg), hogy „semmi baj, Hella, tanulsz valamit ebből”. Így edződtem. Évekkel később könnyedén vállalkoztam önként hasonló változtatásokra. Belém bújt egy vándormadár.

– Festményeiden meg-megjelenik a szülői ház. Megismered ma is?

– A szülői ház átalakult – állapítottam meg, amikor visszautaztam néhány év múlva. Már nem nyikorog a kis zöld kerti kapu, amiről csikokban perog a festék, mert fedett parkolót építettek a helyére; a pirosan boltívben futó rózsabokor sem fut sehova, sima beton fedi a helyét; a ház előtt az öreg gesztenyefát kivágták és a házat is túl rikító sárgára festették... A szülői ház átalakult. Fizikai formáját levetette és beköltözött a bőröm alá. Ilyen alakban bárhol bármikor velem van. Észak zord telében vagy Budapest pezsgő utcáin. Ilyen alakban már nem olyan sérülékeny és nem ijeszt meg váratlan változásával, ahogyan a valóságban néha szívet facsaróan veszítik el a helyek régi fényüket vagy régi kopottságukat – azt az állapotot, amiben megszerettem őket. Ha észreveszem, hogy a talpam nem folytatódik kacskaringós gyökerek-

A szülői ház Mayer Hella számára átalakult, de bárhol vele van: Észak zord telében vagy Budapest pezsgő utcáin

ben és elborzadok éppen, becsukom a szemem, mély levegőt veszek, benézek a bőröm alá és látom megint, hogy semmi sincs veszte. Amit így látok, szemek nélkül, nem tűnik kevésbé valóságosnak. És van még egy eszközöm, vagy kettő... Ha leírom, megjelenik. Ha lefestem, megjelenik. Anyi csak a gond vele, hogy azáltal, hogy megformálok, átalakítom. Emiatt a legféltettebbem őrzött belső képeimet óvatosan, szükszavúan kezelem. Hogy minél kevésbé hazudtoljam meg őket. De rájöttem, ez is belefér. Illúzióból illúzió az illúzióját gyártani: alig lehet hibázni, ha mindent megteszek, ami tőlem telik.

– Gyerekként mentél el, bizonyára sok barátot is itt hagytál. Velük találkoztál azóta?

– A barátok nagyon hiányoztak. A régi osztálytársak is. De ezen nem lehetett túl sokat rágódni. A gyerekek eléggé a jelenben élnek és a jelen másról szól. Később többet nosztalgizáltam, mint akkor, amikor legjobban sajgott a szívem. Aztán idővel jöttek a barátok is... Ha Budapesten járok, most is találkozgatunk és jókat beszélgetünk. Érdekes, az emlékezőnk, főleg a szép jut eszünkbe: van, akinek élénk rózsaszín a múlt égboltja, másnál verőfényes. Egy stockholmi barátnőm mondta minap, hogy valószerű azért, mert gazdag volt az élet akkor is, ha elnyomás volt vagy inség. Nagyokat kirándultunk, buliztunk, gombásztunk, azaz sok időt töltöttünk együtt barátok, rokonok és közösen örültünk annak, aminek örülni lehetett.

– Hogyan kezdődött a rajzolás, festés? Mikor vették észre, hogy van hozzá tehetséged? Kik biztattak, hogy erre a pályára lépj?

– Emlékszem édesanyám szavaira, hatéves lehettem: „Hella, gyermekorvosnak lenni szép szakma”. Injekcióztam a babákat, de nem töprengtem még azon, hogy mi leszek, ha nagy leszek. Tizenegy-tizenkét éves lehettem, amikor felfedeztem a rajzolás örömet, és amikor megláttam, hogy

megcsillant anyukám szeme, amint egy-egy rajzomat nézte. Mindkét szülőm támogatott abban, hogy fejlődjek, hogy többet tanuljak rajzolni, nekem pedig örömet okozott.

– Édesanyád szerint – aki szintén festőművész – író is lehettél volna. Nem vonzott az a pálya? Vagy az édesapádé, az orvosi?

– Akkortájt fedeztem fel az írás iránti kedvet, amikor a rajzolásomat. Sokat olvastam – könyvek helyettesítették a hiányzó barátokat –, ami bizonyára táplálta a betűk és a papír iránti szeretetemet. Írtam a fogalmazásokat a suliban, naplót otthon, néha egy-egy történetet. Nem volt erőfeszítés, nem volt különösebb elvárás. Viszont ami a rajzolás, festést illeti – nos, ott kemény gyakorlás folyt egy idő után, hogy az alapokat megtanuljam és fejlődjek. Ezáltal választottam. Viszont a mai napig szeretek írni. Ha nincs módomban arra, hogy fessek, szomjazom. Ha nem írok néha-néha, akkor is szomjas leszek. A gyógyászathoz viszont nem éreztem kedvet.

– Érettségi után Svédországba költöztél. Miért döntöttél így, milyen lehetőségek nyíltak előtted?

– A szerelem vitt Északra. Meg a szüntelen kalandvágy, ami a belém költözött vándormadártól eredt. Megismertem egy új kultúrát, kitégult lelkemben a tér. Sziklák, szigetek és nagy vizek övezik most már a bensőmben élő szülői házat és Budapestet. Húsz évet éltem Stockholmban, ott születtek a gyerekeim is. Tanultam itt is, nyelvet, festést, és sok más. Kihívások sora várt és áll előttem most is.

– Hiszel a sorsban, vagy tudatosan építet magad körül a világot?

– Nem hiszem, hogy a sors segítségemre lenne, ha nem tennék meg mindent azért, hogy jól alakuljon. Észrevettem, nagyon könnyű a megszokott napi ritmusban elaludni. Kényelmes. Olyankor keresem meg a vándormadár barátom, aki azt mond-

ja, állj fel, tegyél valami mást, egyél vietnámi levest ebédre, hagyd már azt a rántott húst, vegyél kék cipőt, tedd le a feketét; töröld le azt a vadkacsát a vásznonról, mert túl szép lett, és így tovább. Bambulni jó, de csak bambulni – hagyni, hogy a sors vezesse a szekeret – elég poccsék. Aztán vannak a nagy döntések. Beszélgetek a sorssal hosszasan. Vitázunk, lelkesedünk, alszunk rá kettőt, harmincnyolcat. Kimegyek a friss levegőre, szemem tágra nyitva és beugrom a mély vízbe.

Tizenegy-tizenkét éves lehettem, amikor felfedeztem a rajzolás örömet, és amikor megláttam, hogy megcsillant anyukám szeme, amint egy-egy rajzomat nézte. Szüleim támogattak abban, hogy fejlődjek, hogy többet tanuljak.

– Voltak stílusbeli útkeresések, vagy könnyedén rátaláltál a sajátodra?

– Nem kerestem sosem stílust, hamisnak éreztem volna. Gyerekként mondták, hogy van stílusom. Kicsit mosolyogtam, gondoltam, hát, jó, vajon mi értelme. Hallgattam a belső hangokat: mi az, ami számít, mi az, ami lelkesít, és társalogtam vásznonnal, papírral. Igen, sokat társalgok, nem emberekkel. Képeimmel, sorsal, álombeli figurákkal, még a virágaimmal is. Azt gondolom, van mindenkinek stílusa, és azáltal alakul ki, hogy a mélyről merít az alkotó. Majd igyekszik leképezni azt a valamit minden tudásával, tapasztalatával.

– A mai világban meg lehet élni a művészetből?

– Van, akinek sikerül, van, akinek nem. Szerencsés dolog, ha egy jó művész jó menedzser és nyitott társasági ember. És ha szerencsés. Ha nem, akkor minden valamivel bonyolultabb. Például, ha elszigetelve festegeted a fantasztikus képeidet, nem látja őket más, csak a bazsalikomod a konyhaablakban, a megélhetést máshol kell keresned.

Mayer Hella

Kolozsváron született 1976. január 21-én. A 80-as évek végén költözött ki családjával Magyarországra, később Stockholmban telepedett le. Tanulmányok: 1996–1999 között a stockholmi képzőművészeti iskolába járt, 1999–2006 között a Magyar Képzőművészeti Egyetem festő szakára.

Vállalsz valami munkát a mindennapiért, és rájössz, hogy nincs elég idő fantasztikus gondolatokat építeni, mert az órávázlatok megrírása, a kurzus levezetése után már csak azon jár az eszed, hogy a puha párnára hajtsd a fejed.

– Visszatérő motívuma alkotásaidnak a labirintus. Mit fejez ki?

– Kisgyerek voltam. A fényes betonborított udvar közepén élénkzöld pergola vetett árnyékot. A ház sarkánál hangyák bújtak ki a résekből. Elkezdtem kacskaringózó és szerteágazó utakat rajzolni krétával, mézskódarabokkal a betonra. Lehet, hogy a hangyáknak szántam eleinte, de idővel én lépkedtem rajtuk. Volt úgy, hogy nagy fehér papírra szintén elszórt házakhoz utakat festettem. Zilahon a barátnőmmel a Kerek erdő melletti réten találtunk egy fekete falú felépített labirintust, ahol katonák gyakoroltak.

Gyerekként már nagyon vonzódtam az útvesztőkhöz, minden formában. Ez a rajongás nem csillapodott. A labirintus szimbóluma lehet az életútnak. Életemben sokfelé elágazó úton jártam, járok. Mindenféle járművel, messzire, még messzebbre, vissza. És azt hiszem, még mindig keveset mondtam arról, hogy mit fejez ki...

– Mit jelent számodra ma Kolozsvár, Erdély?

– Kolozsvárról sokszor álmodom. Gyalogolok a Fellegvárhoz vezető utcákon, teszek-veszek, beszélgetek, találkozom emberekkel, akik meghaltak. Nagymamám káposztát hajtogat, én felemelem, hogy pihentesse a lábát közben. Kolozsvárra utazni a valóságban nagyszerű élmény. A város átalakult, csodaszép és sok a finomság. Ha odamegyek, rengeteget barangolok és túl rövidke a napok ahhoz, hogy mindenhova eljussak. Eszembe jutnak az álmaim, a magamban hordozott Kolozsvár-kép, összekeverem az újonnan megélt élményekkel, és szuper levest főzök belőlük. Kolozsvár a távolból is erőt adó erőleves.

– Legutóbbi, Bonchidán édesanyáddal közösen nyílt kiállításod címe Hazatérés. Hol van a haza Mayer Hella számára?

– Valahol a lelkem mélyén. Mint egy Vesta-szűz, őrzöm a tüzet benne. A valóságban pedig valami olyan szép közhelyet mondanék, mint: ahol a szeretet lakik.